

**БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ У ДІЯЛЬНОСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ:
ВЗАЄМОДІЯ ІЗ ОСОБАМИ
З МЕНТАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ**

Кіблик Д. В.

доктор філософії,

*старший викладач кафедри адміністративно-правових дисциплін
факультету № 2*

*Донецький державний університет внутрішніх справ
м. Кропивницький, Україна*

Нині Україна це не тільки про захист та боротьбу за свою незалежність, демократичні європейські цінності, це інновації та постійний розвиток. Основним Законом встановлено фундаментальний вектор країни на гарантування прав людини та громадянина, який визначає що «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю; права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави; держава відповідає перед людиною за свою діяльність, а утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави» [1]. Ратифікація найважливіших міжнародних актів у сфері права і свобод людини є кроком, спрямованим на підвищення рівня захисту прав громадян та гарантією їхньої свободи в Україні. Це свідчить про зобов'язання країни відповідати міжнародним стандартам у цій сфері та дотримуватися принципів, визнаних світовим співтовариством що сприяє утвердженню принципів демократії, правової держави та захисту прав людини в українському суспільстві.

В досить складний час для країни Національна поліція України постійно забезпечує виконання ряду функцій та завдань які спрямовуються на формуванні безпекового середовища для громадян України. Одним з основних таких напрямків є розробка та поширення безбар'єрного простору відповідно до якого було прийнято наказ НПУ від 23.06.2023 року № 552 «Про організацію виконання в Національній поліції України плану заходів на 2023–2024 роки з реалізації Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року» яким визначено план заходів, що спрямовувався на досягнення фізичної, інформаційної, економічної, суспільної та громадянської безбар'єрності [3].

Під поняттям безбар'єрність вбачається «філософія суспільства без обмежень, в якому забезпечуються рівні права та можливості для всіх людей у самореалізації, зайнятості, пересуванні, сервісах, здобутті освіти, дозвіллі, розвитку. І втілення цієї філософії Україна ставить собі за мету у всіх сферах суспільного життя» [2]. На думку більшості громадян безбар'єрність це подолання фізичної перешкоди, але в житті це зовсім не так, адже це основоположний принцип будування інклюзивного суспільства, де всі громадяни без виключень отримують всі доступні послуги не зважаючи на свої можливості та ресурси.

Досить часто в роботі поліції існують випадки спілкування з особами які мають ментальні порушення (люди з РАС, люди в спектрі аутизму, люди з аутизмом; дитина з РАС). На практиці досить важко розпізнати, що хтось має аутизм, просто подивившись на нього або навіть розмовляючи з ним. Людина з аутизмом може багато говорити, але мало що розуміє, або взагалі не говорить, але добре розуміти ситуацію. Типові характеристики людей з аутизмом, такі як відсутність зорового контакту або посмішка, також можуть бути неправильно витлумачені поліцією як ознака небезпечної людини, тоді як насправді людина просто має аутизм і бореться з типовими соціальними взаємодіями та поведінкою тому з огляду тенденції впровадження безбар'єрності для працівників Національної поліції України були запропоновані загальні правила взаємодії з особами які мають ментальні порушення:

- ставитись до людей як до особистостей, відповідальних, дорослих, і не робити висновків, що вони нічого не можуть робити;

- будьте терплячими та бути готовим пояснити інформацію більш ніж один раз;

- з такою людиною слід розмовляти, в тому місці, де вона почувається комфортно;

- під час розмови з людиною з ментальними порушеннями слід давати їй додатковий час для відповіді на поставлені запитання;

- пам'ятати, що деякі люди з ментальними порушеннями віддають перевагу дотриманню певних правил чи порядку. Тому за можливості потрібно погоджувати ці певні правила чи порядок [2].

Також, працівники поліції постійно проходять тренінги щодо правильності спілкування з особами які мають ментальні порушення.

Особливої уваги заслуговує й американський досвід, адже приблизно у 1 із 44 дітей у Сполучених Штатах на цей час діагностовано аутизм, і існує висока ймовірність того що поліцейські будуть досить часто контактувати з такою категорією людей. І хоча цьому приділяється досить велика увага експерт з безпеки аутизму Денніс Деббодт вказує, що «більшість співробітників правоохоронних органів і служб швидкого реагування майже не навчаються, як ефективно працювати

з людьми зі спектром аутизму, коли вони стикаються з ними на службі» [4] – проте наголошує на ряді рекомендацій щодо спілкування з людьми з РАС: зберігання спокою; вислухати особу оскільки тривала розмова може заплутати людину; вимкнути пробліскові вогні й сирену; чіткість мовлення та пояснення виявленої проблеми чи порушення; надати час людині сформулювати свою думку; потрібно використовувати чіткі питання які зосереджені на одній ситуації. Водночас потрібно уникати наступних чинників: намагатись не ображатись на відповіді чи дивну поведінку; уникати сарказму чи образ; не очікувати швидкої відповіді; не підвищувати голос; уникання доторкань до такої людини та застосовувати наручники.

В деяких штатах приділяється більше часу на навчання, щоб працівник поліції міг одразу розуміти сигнали людей з подібними вадами – зауважив начальник поліції Торонто Марк Сандерс [5].

В штаті Пенсільванія США, регіональний відділ поліції Йорка має базу даних вразливих осіб (Реєстр вразливих осіб), що значно краще допомагає реагувати на вразливих людей які потребують екстренної допомоги. Можливість потрапити до списку даного ресурсу полягає у самостійній подачі заявки on-line. Позитивним аспектом даного ресурсу є те що вже зазначені наступні дані (фізичний опис, історія хвороби, місця, які він/вона часто відвідує) що значно полегшить офіцерам поліції встановити з якою особою їм потрібно буде спілкуватись [6].

Взаємодія з людьми з аутизмом вимагає особливого підходу та розуміння їхніх потреб. Поліцейські, як і будь-які інші службовці, повинні бути навчені розпізнавати ознаки аутизму і вміти взаємодіяти з цією аудиторією належним чином. Дотримання деяких простих принципів, таких як збереження спокою, надання чітких пояснень та надання додаткового часу для реакції, може суттєво полегшити взаємодію та допомогти зменшити стрес для людей з аутизмом. Захід до адаптації стандартного підходу поліцейських до комунікації з людьми з аутизмом є ключовим для забезпечення успішного вирішення ситуацій та збереження безпеки всіх учасників.

Література:

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/aws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 18.02.2024).
2. Інформаційна пам'ятка «Безбар'єрність». URL: <https://mvs.gov.ua/upload/1/7/5/7/3/6/informaciina-pamiatka.pdf> (дата звернення: 16.02.2024).

3. План заходів на 2023–2024 роки з реалізації Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року. URL: <https://kv.npu.gov.ua/hromadianam/stvorennia-bezbariernoho-prostoru-v-ukraini/plan-zakhodiv-na-2023-2024-roky-z-realizatsii-natsionalnoi-stratehii-zi-stvorennia-bezbariernoho-prostoru-v-ukraini-na-period-do-2030-roku> (дата звернення: 16.02.2024).

4. How Police Should Interact With Autistic Individuals (A Guide). URL: <https://elemy.wpengine.com/autism-resources/police-interactions> (дата звернення: 15.02.2024).

5. What happens when people with autism interact with police. URL: <https://www.camh.ca/en/camh-news-and-stories/what-happens-when-people-with-autism-interact-with-police> (дата звернення: 18.02.2024).

6. Vulnerable Person Registry. URL: <https://www.yrp.ca/en/community/Vulnerable-Person-Registry.asp> (дата звернення: 17.02.2024).

ФОРМИ ПРОЯВУ ПСИХОЛОГІЧНОГО НАСИЛЬСТВА В ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЯК ЕЛЕМЕНТ ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНОГО НАСИЛЬСТВА СТОСОВНО ЖІНОК

Колінько О. О.

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри права

Київський кооперативний інститут бізнесу і права

м. Київ, Україна

За Стамбульською конвенцією, насильством стосовно жінок є всі акти насильства стосовно жінок за гендерною ознакою, результатом яких є або може бути фізична, сексуальна, психологічна або економічна шкода чи страждання жінок, у тому числі погрози таких дій, примус або примусове позбавлення волі, незалежно від того, чи відбувається це в публічному або приватному житті [1].

GREVIO (моніторинговий орган, що відповідає за надання експертної оцінки впровадженню Стамбульської конвенції), 20 жовтня 2021 року, прийняв остаточний проект Загальної рекомендації № 1, щодо застосування положень Стамбульської конвенції до цифрового виміру насильства стосовно жінок, визначивши основним завданням даного проєкту, роз'яснення, що насильство стосовно жінок та дівчат у цифровій сфері (як прояв гендерно зумовленого насильства стосовно жінок) також підпадає під зміст Стамбульської конвенції. В свою чергу,